ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
ਬਨਾਮ
ਐਮ/ਐਸ. ਰਾਧਿਕਾ ਥੀਏਟਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 312 ਦੀ 2023)
ਜਨਵਰੀ 20, 2023
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948 – ਧਾਰਾ 1(6) (20.10.89 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ) – ਕੀ 20.10.89 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, 20.10.89 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜੋ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰਿਤ ਸਨ – ਹਾਲਾਂਕਿ, 20.10.89 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੋਧੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ – ਇਸ ਲਈ, 20.10.89 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਉੱਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੋਧੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਉਣ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਉਣ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) 31.03.1989/20.10.1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਉਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 20.10.89 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ – 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ – ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ – ਫੈਸਲਾ: ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਉ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ – ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜੋ ਵੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ

20 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਨ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰੰਤੂ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ 20.10.1989 ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਖਾਨਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਕ ਕਾਰਖਾਨਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਨ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਲਈ, ਹਰ ਇੱਕ ਕਾਰਖਾਨਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਸੋਧ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਉਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) 31.03.1989/20.10.1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਉਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਂ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7, 8]

ਬੈਂਗਲੋਰ ਟਰਫ ਕਲੱਬ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਸੀ. (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 657 : [2014] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1021– ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2014] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1021 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 6.1 ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 312 ਦਾ 2023।

ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.02.2021 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ.ਐਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 125 ਦੇ 2011 ਵਿੱਚ।

ਮਹੇਸ਼ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਵੈਭਵ ਮਨੂ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਿਸ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਗੁਪਤਾ,
ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਜੈਸਵਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 17.02.2021 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮਿਸਕ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 125/2011 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 13.12.2010 ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਈ.ਆਈ. ਕੋਰਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ 31.08.1994 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤੱਥ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

2.1 ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇੱਥੇ 1981 ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਿਨੇਮਾ ਥੀਏਟਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਸਤੰਬਰ, 1989 ਤੱਕ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 20 ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਨ, ਇਸਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ – ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਈ.ਆਈ.

ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਈ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 14/2003 ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ 20.10.1989 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ 20 ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਈ.ਆਈ. ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.12.2010 ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਈ.ਆਈ. ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ – ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਜੋ 20.10.1989 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ 20.10.1989 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਚਿੰਤਿਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਸੋਧੀ ਗਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਨ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਥੇ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਜੋ 20.10.1989 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ 20.10.1989/ 31.03.1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

2.2 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3. ਸ੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲ ਮੁੜ-ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.1 ਇਹ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਪਰ ਵੀ ਜਾਂ ਉਥੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਪਰ ਵੀ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

3.2 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੇਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, 20.10.1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਲਾਗੂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3.3 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 20.10.1989 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ।

3.4 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬੈਂਗਲੋਰ ਟਰਫ ਕਲੱਬ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰੀਜਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਈਐਸਆਈਸੀ; (2014) 9 ਐਸਸੀਸੀ 657 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ – ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਥਾਪਨਾ, ਜੋ ਕਿ 20.10.1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਨੀਚੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

ਇੱਕ ਘਟਨਾਤਮਕ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ, ਯਾਨੀ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 1 ਦਾ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਪਿੱਛੇਕੜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

6. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ/ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ -

“ਬੀਮਾਰੀ, ਮਾਤ੍ਰਤਵ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।”

6.1 ਇਸ ਲਈ, ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾਭਾਰਥੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਗਲੋਰ ਟਰਫ ਕਲੱਬ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 16 ਤੋਂ 21 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:- “16. ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਿਯਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

17. ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤਾਤਕਾਲਿਕ ਲੋੜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰੀ, ਮਾਤ□ਤਵ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝਲਾਭ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ”

18. ਈਐਸਆਈ ਕਾਰਪੋ. ਬਨਾਮ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਡੀ ਕੋਸਟਾ [1993 ਸੁਪ (4) ਐਸਸੀਸੀ 100 : 1994 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ&ਐਸ) 195] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ : (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 105-06, ਪੈਰਾ 5-6)

“5. ਐਕਟ ਬੀਮਾਰੀ, ਮਾਤ□ਤਵ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਬੀਮਾਰੀ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਵਿਚਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋਡਸਟਾਰ ਲੇਖ 38 ਅਤੇ 39 ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਜੋ ਕਿ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਲੇਖ 39(ਈ) ਅਧੀਨ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਲੇਖ 41 ਅੱਧੀਨ ਬੀਮਾਰੀ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੇਖ 43 ਇੱਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਮਿਆਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਹਨ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਡਿਕਲੇਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਲੇਖ 25(2) ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਨ ਇਕਨਾਮਿਕ, ਸੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਲੇਖ 7(ਬੀ) ਅਨੁਸਾਰ। ਸਿਹਤ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਡਿਕਲੇਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਾਮਿਆ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਭ ਉਸ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਹੱਕ ਹੈ। ਐਕਟ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਕਾਮਿਆ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਯਤਨ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਭ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਇੱਕ ਜਾਗਰੂਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਦਿਸ਼ਾ, ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਪ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅਨੁਭਵ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਤਣਾਅ, ਅਯੋਗਤਾ, ਚੋਟ, ਆਦਿ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਕੀਤੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੋਕਤਾ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਭਲਾਈ ਫੰਡ ਵੱਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ (ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਤੋਂ 51 ਤੱਕ) ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਯ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਾਰ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਚੂਕ ਉੱਤੇ ਪਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯੋਕਤਾ ਨੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਗਲਤੀ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਕਲਾਂਗ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਬੀਮਾਰੀ, ਚੋਟ ਜਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜੀਵਿਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।”

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [(2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 332 : 2000 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 121], ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 357-58, ਪੈਰਾ 27-28)

“27. ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਟੁਕੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ, ਮਾਤ੍ਰਤਵ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ

ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਫਲਦਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਆਫ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਉੱਤੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹ

28. ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਕਿੰਘਮ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਟਿਕ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਵੇਂਕਟਾਇਆ [ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1272] ਵਿੱਚ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਮਿਸਟਰ ਡੋਲੀਆ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿ : (ਏਆਈਆਰ ਪੀ. 1277, ਪੈਰਾ 10)

‘10. ... ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਿਸਟਰ ਡੋਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਅੰਤਤਃ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਨਾ ਹੋਵੇ।’”

20. ਬੰਬਈ ਆਨੰਦ ਭਵਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਨਾਮ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ [ਬੰਬਈ ਆਨੰਦ ਭਵਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਨਾਮ ਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, (2009) 9 ਐਸਸੀਸੀ 61 : (2009) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ&ਐਸ) 573] ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ : (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 66, ਪੈਰਾ 20)

“20. ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੈਂਬਲ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬੀਮਾਰੀ, ਮਾਤ□ਤਵ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਟੈਕਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਲਾਕੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਤਣਾਅ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜੋ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣ ਲਈ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

21. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ, ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਤ□ਤਵ ਸਥਿਤੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲਾਭ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸੀਜ਼ਨਲ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੀਮਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਚੂੰਕਿ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਬੀਮਾਰੀ, ਮਾਤ□ਤਵ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

7. ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ/ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜੋ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ 20.10.1989 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ, ਹਰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਭਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਧਾਰਾ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) 31.03.1989/20.10.1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਈਐਸਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 20.10.1989 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਖੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.) ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate